

τῶν Ἀθηνῶν, ἡ δὲ φράσις ἱεροῦ τούτω πολυαν-
δοίῳ ὅτι περιέκλειε μνημεῖον οὐχὶ ἐνὸς ἀλλὰ
πλειόνων τέκνων. Τούτων οὕτως ἐχόντων, νομί-
ζομεν ὅτι δύνανται καὶ ἐκκρισθῶσι ταῦτα πρὸς
τὴν βασιλικὴν τοῦ Ἰλισσοῦ, ὁδὸν οὐδαμῶς ἀλλὰ
χωρὶς περὶ τῶν Ἀθηνῶν εὑρεται χριστιανικὸν
μνημεῖον παρουσιάζον γνωρίσματα μαρτυρίου. Τὰ
περὶ τῶν Ἀθηνῶν εὑρισκόμενα χριστιανικὰ μνη-
μεῖα εἶναι πάντα ναῖσκοι ἀσήμενοι, τὰ πλεῖστα
τῶν μέσων καὶ νεωτέρων χρόνων. Οὐδὲν δὲ ἔχον
χριστιανικῆς νεκρικῆς ὑπογραφῆς αἰθούτης (*cubi-
culum*) εὑρεται ἄλλως πλὴν τῆς ἐν τῇ βασι-
λικῇ τοῦ Ἰλισσοῦ. Οἱ εὐρεθέντες εἰς τὴν περὶ τῶν
Ἀθηνῶν χριστιανικοὶ τάφοι πάντες ἦσαν εὐτε-
λέστατοι, οἱ πλεῖστοι μόνον ἐκ μικρῶν ἐπιτομ-
θίων ἐπιγραφῶν ἀναγνωριζόμενοι ὡς τοιοῦτοι.
Πλὴν δὲ τούτου ἡ ὀνομασία τοῦ Ἀκρινάτου πο-
λυάνδρου ἐκφράζει σαφῶς τὸν χαρακτήρα τοῦ
μνημείου τοῦ Λεωνίδου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

Ἡ βασιλικὴ λοιπὸν τοῦ Ἰλισσοῦ, ἡ κατεμένη
μικρὸν πρὸ τῆς πόλεως τῶν τότε μάλιστα χρό-
νων, ἡ μόνη ἐν ταῖς περὶ τῶν Ἀθηνῶν παρου-
σιάζουσα, μετὰ τῆς συσχεόμενης ὑπογραφῆς κρύ-
πτῆς, πάντα τὰ γνωρίσματα μαρτυρίου, ὅσον
καὶ ταυτισθῇ πρὸς τὸν ναὸν τὸν περικλείοντα τὰ
λείψαντα τοῦ ἱεροκράτορος Λεωνίδου καὶ τῶν σὺν
αὐτῷ γυναικῶν, ἐν ᾧ ὁ κλεινὸς μαρτυροῦν Μι-
γαὴλ ἐξεφώνησε τὸν λόγον αὐτοῦ, γεραίρων τὴν
μνήμην τῶν μαρτύρων.

Ὅσοι ἀφορὰ εἰς τὴν θέσιν, ἐν ἣ ἰδρύθη ἡ βα-
σιλικὴ αὕτη καὶ ἥτις ἡδύνατο καὶ φανῇ εἰς τινὰς
ὡς ἀπομεικνυμένη πως τοῦ Ἀσπείρου, παρατη-
ροῦμεν ὅτι ἐξηγεῖται ἐκ τῶν χρόνων καθ' οὓς
ἰδρύθη. Ὅτε τὸ πρῶτον ἤρξατο ἐξαπλούμενος ὁ
χριστιανισμὸς ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς χώραις, ἐν τῇ
πόλει τῆς Παλλάδος δὲν ἔτυχε καλῆς ὑποδοχῆς.
Γνωστότατα εἶναι τὰ συμβάντα ἐνταῦθα κατὰ τὸ
κείμενον τοῦ Παύλου. Ἡ χριστιανικὴ κοινότης
τῶν Ἀθηνῶν δὲν ἦτο πολυάριθμος κατὰ τὰς δύο
πρῶτας ἐκκλησιαστικὰς, ἐν συγκρίσει μάλιστα
πρὸς τὴν ἐν Κορίνθῳ καὶ τὴν ἐν Θεσσαλονίκῃ.
Ἐνταῦθα εὐλόγητον εἶναι ὅτι δὲν ἡδύνατο καὶ ἔχει
ἐν τῇ πόλει κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἴδια ευ-
κτήρια πρὸς τὰ ἱερὰ τῆς ἀρχαίας θρησκείας. Τὸ
πρῶτον περιωρίσθη εἰς τὰ περὶ τῆς πόλεως, εἰς
τὰ προάστια, βαθμιαίως δὲ καθ' ὅσον ἤρξαντο τὸ
πλήθος τῶν πιστῶν, ἐπεξετείνετο πρὸς τὴν πόλιν,
ἐκτοπίζουσα τοὺς ἀρχαίους Θεοὺς ἐκ τῶν γη-
ραιῶν αὐτῶν ἀσύλων. Ὡς ἐπιφανῆς τῆς ἀρχαίας
τέχνης ἱεροφάντης ἐξεφράσθη, ἡ Ἀκρόπολις ὑπῆρ-
ξεν ἡ τελευταία κατὰκτησις τῆς νέας θρησκείας.
Εἰς τὴν τοιαύτην βαθμιαίαν πρόοδον ὁ χριστιανι-
σμὸς ὑπεβλήθη, ὅπως ἐδραιωθῇ ἐν Ἀθήναις,
ὑπὸ τῆς Αὐλῆς τοῦ Βυζαντίου, ἥτις ἐβλεπε με-
θυστὴν ἀνέστητον τὸν ἐθνιστὴν ἀκμαζόντα ἐν τῇ
πόλει τῆς Παλλάδος, καθ' οὓς χρόνους ἀλλήλῳ
εἶχαν ὑποκύψει εἰς τὴν νέαν τοῦ Ναζωραίου δι-

δασκαλίαν. Ἡ τοιαύτη ἐκ μέρους τῆς βυζαντι-
νῆς Αὐλῆς προστασία τοῦ χριστιανισμοῦ κατὰ
τῆς ἀρχαίας λατρείας, πιστοῦται δι' ἑτέρον πολυ-
τίμου μνημείου τῶν χριστιανικῶν Ἀθηνῶν, οὗ
τὴν γνώσιν ὀφείλομεν εἰς ἓνα τῶν δοκιμωτέων
ἐρευνητῶν τῆς βυζαντινῆς τέχνης τὸν κ. *Gabriel
Miller*. Τὸ μνημεῖον τοῦτο εἶναι ἡ πρώτη μόνη
ἡ ἐν Δαρνίῳ ἰδρυθεῖσα, ἥτις ἀνήκει εἰς τὴν Ε'
ἐκατονταετηρίδα. Τὸ μοναδικὸν τοῦτο ἐν ἑλληνι-
καῖς χώραις μνημεῖον ἰδρύθη τῇ ἀπογῇ καὶ ἐμ-
πνεύσει τῆς ἐν Βυζαντίῳ Αὐλῆς, ὅπως χρησι-
μεύσῃ ὡς κέντρον χριστιανικῆς διδασκαλίας, ἀν-
τιμέτωπον τῆς σχολῆς τοῦ ἐθνισμοῦ, ἐπ' αὐτῆς
τῆς ἱερᾶς ὁδοῦ δι' ἣς διήρχοντο οἱ τελευταῖοι
μυσταὶ τῶν μυστηρίων τῆς ἀρχαίας θρησκείας.
Ἀναλογία ὑπάρχει μετὰ τῆς ἀρχαίας μόνης
Δαρνίου καὶ τῆς βασιλικῆς τοῦ Ἰλισσοῦ. Οὕτω
ἐν αὐτῇ ἐπὶ τοῦ χώρου ἐν ᾧ τὸ πρῶτον οἱ χρι-
στiani οὐκ ἔβαν τὸν μάρτυρα αὐτῶν ἐπίσκοπον
μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, ἀνδρόβη λαμπρὸν ἱερὸν
μετὰ μνηστῆρος, εἰς χρόνους πάντως μὴ ἀπέ-
χοντας πολὺ ἐκείνων, καθ' οὓς ἰδρύθη ἡ μόνη
Δαρνίου. Ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω ἡ ἀρχιτεκτονικὴ
τῆς κρύπτῆς καὶ τὰ ψευδῶς τοῦ ἀπέναντι τῆς
βασιλικῆς, μαρτυροῦσι χρόνους προγενεστέρους
τῆς Σ' ἐκατονταετηρίδος. Συνεπῶς δυνάμεθα ν'
ἀποδώσωμεν τὴν βασιλικὴν εἰς τὴν αὐτὴν ἐπο-
χὴν, καθ' ἣν βλέπομεν τὸ ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῶν
χριστιανικῶν Ἀθηνῶν τῆς Αὐλῆς τοῦ Βυζαντίου,
ἥτις, ὡς ἀνωτέρω εἶπομεν, τὴν ἀντίδρυσιν τοιού-
των χριστιανικῶν μνημείων ἐν τῷ Ἀσπείρῳ, ἐνό-
μιζεν ὡς προμαχῶνας κατὰ τῆς ἀρχαίας θρη-
σκείας. Ἀλλῶς τε εἶναι γνωστὸν ὅτι εἰς τοὺς
αὐτοὺς χρόνους ἀνίσχονται τὰ πλεῖστα τῶν μαρ-
τυρίων, τῶν ἰδρυθέντων ὅπως περικλείωσι λεί-
ψαντα μαρτύρων, ὧν γνωστότερον εἶναι ἡ ἐν Θεσ-
σαλονίκῃ λαμπρὰ βασιλικὴ τοῦ μεγαλομάρτυρος
Δημητρίου.

ΚΩΝΣΤ. Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΕΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΠΟΙΗΤΗΣ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΑ

Στὴ θερμὴ ἀγκάλῃ τῆς ἔγειρε ὁ καὶ μένος
καὶ τραγούδια φλογερὰ τῆς Ἀγάπης λέει.
Σὺν τρελλὸς ἀπὸ χαρὰ καὶ σὺν μεθυμένος
Μέσ' τὴν εὐτυχία του, τραγουδεῖ καὶ κλαίει.
Μὰ ἐκεῖ ποῦ αὐτὸς θρηνεῖ μέσα στὴν ἀγκάλῃ,
Στὸν καθρεπτὴ βλέπει αὐτὴ· φαίνεται σὺν κρῖνος
Καὶ γελᾷ στοῦ ἐγωῖσμοῦ τὴ γλυκεῖα τὴ ζάλη!
... Ἦτανε Γυναίκα αὐτὴ, Ποιητὴς ἐκεῖνος.

Κλαύδιος Μαρκίνας

ΣΤΗΝ ΝΙΟΒΗ

Δύστυχη Νιόβη, δύστυχη! Σκοτώσαν τὰ παιδιὰ σου
ὁ φθόνος κι' ἡ ἐκδίκησις σ' ἐπλήγωσαν σκληρὰ,
ὁ πόνος σὲ μαρμάρωσε, μὰ ζωντανὴ ἡ καρδιά σου
κλαίει καὶ θὰ κλαίῃ ἀδιάκοπα τὴ μαυρὴ συμφορὰ.

Speranza